

Delegationsbeslut

Utfärdat 2025-07-01

Ärendenummer SMF-2025-00932

Handläggare

Malin Ellegård

Telefon: 031-365 59 99

E-post: Malin.Ellegard@stadsmiljo.goteborg.se

Beslut

1. Stadsmiljöförvaltningen beslutar att för Göteborgs Stad lämna yttrande på remiss av promemorian Ny förordning om invasiva främmande arter från Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/01024). Yttrandet följer av denna skrivelse.
2. Stadsmiljöförvaltningen översänder yttrandet till Klimat-och näringslivsdepartementet med stöd av stadsmiljönämndens delegationsordning.

Delegationshänvisning

1.8.1 Yttrande i och remitterande av ärenden som inte är av principiell betydelse eller betydande vikt

Sammanfattning

Klimat-och näringslivsdepartementet har skickat ut promemorian Ny förordning om invasiva främmande arter (KN2025/01024) på remiss till bland annat Göteborgs stad. Vid ett tidigare tillfälle har promemorian Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter varit ute på remiss.

Den remiss som nu skickats ut (promemorian Ny förordning om invasiva främmande arter (KN2025/01024)) gäller en omarbetad version som regeringen vill inhämta synpunkter på. Huvudsaklig förändring finns i avsnitt 3 i promemorian.

Den nya föreslagna förordningen medför även följdändringar i avfallsförordningen gällande t ex hantering av växtfall från arter på den nya förteckningen.

Stadsledningskontoret har lämnat i uppgift åt stadsmiljöförvaltningen att ta in synpunkter på och samordna svaret från Göteborgs stad. Synpunkter har inhämtats från förvaltningen Kretslopp och vatten samt miljöförvaltningen. Detta svar är en sammanställning av förvaltningarnas synpunkter.

Göteborgs Stad anser sammantaget att det är bra att en tydlig och gemensam reglering införs eftersom arbetet mot invasiva främmande arter är sammankopplat med stora utmaningar. En ökad kunskap och vägledning kring arbetet och utökad miljöövervakning efterfrågas.

Göteborgs Stad är positiv till ändringarna i avfallsförordningen.

Göteborgs Stad har inga synpunkter på förslaget gällande djur eftersom de frågorna i huvudsak sköts av andra myndigheter.

Förslaget att enbart det allmänna ska bekämpa befintliga bestånd av invasiva främmande arter som omfattas av den nationella förteckningen kommer att medföra svårigheter i att lyckas med bekämpningen, eftersom arterna inte bryr sig om fastighetsgränser.

I förslaget bedöms de utökade kraven inte behöva någon ytterligare finansiering än vad som redan finns. Göteborgs Stads bedömning är att arbetet mot de listade invasiva främmande arterna inte kommer att kunna utföras i tillräcklig grad om finansieringen inte utökas. Förslaget medför en ökning av antalet arter som stat och kommun får krav på att bekämpa, vilket leder till att bekämpningsarbetet, som ofta är arbetsintensivt, behöver utökas. De invasiva arterna är mycket spridningsbenägna och för att lyckas med bekämpningen måste den ske återkommande i många år. Det räcker inte med engångsinsatser. Med tanke på att invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden globalt sett anser Göteborgs Stad att frågan bör prioriteras.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Konsekvenser för Göteborgs stad

Förslaget innebär bland annat att lagkrav tillkommer på att det allmänna (stat, kommun etc) ska bekämpa befintliga bestånd av de arter som listas i den nationella förteckningen. Det allmänna ska som tidigare bekämpa arter som listas i EU-förordningen (1143/2014) om invasiva främmande arter. En utökning av de arter som ska bekämpas gör ofrånkomligen att kostnaderna för bekämpning, kartläggning och administration kommer att öka. I promemorian (sid 24) står att ”även kommuner och regioner där invasiva främmande arter etablerat sig får utökade krav. Eventuella kostnader bedöms kunna hanteras inom befintliga ramar”. Detta tyder på att departementet anser att kommunen själv får hantera kostnaderna för hantering av invasiva främmande arter. Detta kommer att påverka Göteborgs stads ekonomi. Många av de invasiva arter som listas i den nya förordningen är vanligt förekommande i Göteborg. Utökat lagkrav på bekämpning av fler arter kommer att medföra behov av ökade driftsmedel.

Samtidigt medför det en kostnad att inte agera, i form av påverkan på naturmiljöer och anläggningar, till exempel om ekosystem i känsliga naturmiljöer såsom naturreservat eller biotopskyddsområden tas över av en invasiv art.

Konsekvenser för företag

Företag generellt bedöms få en viss ekonomisk påverkan av förslaget. De företag som äger fastigheter får inte krav på sig att bekämpa befintliga bestånd av de arter som listas på den nationella förteckningen, men nya bestånd kan behöva hanteras.

För företag som jobbar med bekämpning av invasiva främmande arter kan förslaget medföra positiv påverkan, om det leder till fler uppdrag för dem. Om även privatpersoner hade omfattats av kraven torde den positiva påverkan på företagen ha blivit än större, då det skulle ha medfört ett större kundunderlag.

Företag som hanterar jordmassor kan komma att påverkas negativt. Förslaget tydliggör att jordmassor med innehåll av nationellt listad art inte får säljas eller spridas vidare. Det leder till att jordmassor måste kontrolleras och vid förekomst av nationellt listad art krävs att jordmassorna hanteras genom t ex deponi, sanering eller liknande.

Konsekvenser för privatpersoner

Förslaget bedöms inte ha någon direkt påverkan på enskilda personers ekonomi, eftersom privatpersoner i det nya förslaget inte längre omfattas av krav på att bekämpa befintliga bestånd av de arter som listas i den nationella förteckningen. Viss påverkan kan ske om t ex skatt behöver höjas för att täcka ökade driftkostnader i kommun och stat. Om Göteborgs Stad tolkar förslaget rätt kan privatpersoner också behöva utföra bekämpning om nya bestånd av nämnda arter dyker upp på fastigheten, vilket kan påverka deras ekonomi, dock i lägre grad än om ett bestånd tillåts breda ut sig under lång tid. Det råder dock otydlighet i förslaget om hur det ska gå till att avgöra när i tid ett bestånd etablerat sig och när det ska räknas som nytt.

Med tanke på vissa arters växtsätt är det dock ändå sannolikt att även privatpersoner kommer att bekämpa befintliga bestånd av arterna i nationella förteckningen.

För privatpersoner som köper jord kan förslaget ha en positiv påverkan, eftersom det kan minska risken att de köper jord innehållande invasiva arter, även om kontroll av jordmassor kan innebära att priserna på jord ökar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget bedöms ha en positiv påverkan på den ekologiska dimensionen, eftersom det innebär att fler arter som är invasiva kommer att behöva bekämpas och att spridning inte längre tillåts. Det hade sannolikt haft än större positiv påverkan om även privatpersoner hade omfattats av krav på bekämpning av befintliga bestånd.

Förslaget förväntas ha en positiv påverkan på generationsmålet. Inverkan på lokala, nationella och internationella miljömål bedöms också vara positiv, eftersom invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald globalt sett. Att Sverige tar tag i problematiken visar på ansvarstagande och kan inspirera andra länder till handling.

Även på Göteborgs Stads miljömål och klimatstrategiska arbete bedöms förslaget ha en positiv påverkan. Utmaningarna med invasiva främmande arter tas upp i stadens grönplan och också i dokument som hanterar det klimatstrategiska arbetet.

För att Göteborg och andra kommuner i framtiden ska vara robusta, klara klimatförändringar och har en god biologisk mångfald krävs att invasiva främmande arter inte tar över i naturområden, parker och gröna trafikmiljöer (dikeskanter, refuger). Det är också av vikt för efterlevandet av naturrestaureringsförordningen. Det är svårt att skapa OECM-områden av t ex vägkanter om det som växer där är invasiva främmande arter.

Att privatpersoner undantas från kravet på att bekämpa befintliga bestånd av arterna på den nationella listan kan ha en negativ inverkan på den ekologiska dimensionen, eftersom de åtgärder som utförs av stat och kommun inte kommer att ha samma verkan på de platser där bestånd av arterna växer över fastighetsgränsen. Samtidigt har Göteborgs Stad inte alltid haft möjlighet att prioritera bekämpning i anslutning till fastigheter där fastighetsägaren själv utfört bekämpning.

Bedömning ur social dimension

Förslaget påverkar den sociala dimensionen i den mening att det är av största vikt att vi kan lämna över en miljö och natur i balans till framtiden och till dem som idag är barn.

Samarbete med frivilliga för att bekämpa invasiva arter kan ha en positiv påverkan på den sociala dimensionen. Det finns ett starkt engagemang och intresse från medborgarna i ämnet invasiva främmande arter. Förslaget att endast det allmänna ska bekämpa befintliga bestånd av arterna på den nationella förteckningen behöver, om det går igenom, kommuniceras på ett pedagogiskt sätt så att engagemanget ändå tas tillvara. Vad Göteborgs Stad kan se kvarstår kravet för privatpersoner att bekämpa befintliga bestånd av de EU-listade arterna. Det blir viktigt att kommunicera kring detta så att privatpersoner förstår vilket ansvar som gäller.

Bedömning av specifika ämnen i remissen finns under rubriken Förvaltningens bedömning längre ned.

Samverkan

Samverkan har inte bedömts nödvändig i ärendet.

Bilagor

1. Remiss av promemorian Ny förordning om invasiva främmande arter
2. Promemoria Ny förordning om invasiva främmande arter

Ärendet

Göteborgs Stad har fått Klimat-och näringslivsdepartementets remiss av promemorian Ny förordning om invasiva främmande arter. I remissen ingår ändringar i avfallsförordningen. Remissen har sista svarsdag 3 juli 2025.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs stad (Stadsmiljöförvaltningen) har mottagit remissen enligt ovan 2025-05-09. Förfrågan om synpunkter skickades till förvaltningen kretslopp och vatten samt miljöförvaltningen 2025-05-15. Kretslopp och vatten svarade 2025-06-05 att förvaltningen är allmänt positiv till ändringarna i avfallsförordningen. Miljöförvaltningen lämnade synpunkter 2025-06-16 som har inarbetats i detta svar.

2025-06-26 meddelade Naturvårdsverket att kärllväxterna parkslide, jätteslide och hybridslide (*Reynoutria japonica*, *R. sachalinensis* och *R. x bohemica*) tas upp på EU-förteckningen. Mer information väntas komma i form av bland annat hanteringsprogram. Parkslide med flera ingår dock i remissen om nationell förteckning och Göteborgs stad har därför valt att ha kvar synpunkterna om parkslide i detta svar.

Förvaltningens bedömning

Om övervakningssystem

Enligt 6 kap 3 § om övervakningssystem ska Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket se till att det finns ett övervakningssystem för invasiva främmande arter. Göteborgs Stad anser att det även för kommuner som arbetar med miljöövervakning av invasiva arter är viktigt med ökad kunskap och vägledning kring övervakning av invasiva arter, exempelvis i fråga om geografiska prioriteringar och metoder.

Om att endast det allmänna ska omfattas av vissa av skyldigheterna

I förordningen föreslås att statliga myndigheter, kommuner eller regioner som äger eller innehar särskild rätt till en fastighet ska omfattas av skyldigheten att åtgärda befintliga bestånd och förekomster av arter som är upptagna på den nationella förteckningen. Det innebär således att privatpersoner eller företag inte har något sådant ansvar. Göteborgs Stad bedömer att detta kommer medföra svårigheter att genomföra en effektiv bekämpning av invasiva arter. Spridningen av invasiva arter följer inte fastighetsgränser. Det behövs ett välfungerande samarbete mellan fastighetsägare för att bekämpningen ska genomföras effektivt. Förslaget riskerar därmed att medföra att bekämpningen av invasiva arter inte får önskvärd verkan. Samtidigt kan privatpersoner ha förvärvat en fastighet där tidigare ägare orsakat att någon av de nu listade arterna på den nationella förteckningen växer. Bekämpning kan vara mycket dyrt och många av de invasiva främmande arterna har långlivad fröbank, vilket gör att bekämpning kan vara påfrestande för en enskild individs ekonomi. Icke desto mindre kommer förslaget så som det nu har utformats sannolikt att medföra att bestånd som växer över gränsen mellan privat och statlig/kommunal fastighet inte kommer att kunna bekämpas lika framgångsrikt som om bekämpningen var tvingande för alla.

Om att remissförslaget gör bedömningen att åtgärderna kan hanteras inom befintliga budgetramar

I det remitterade förslaget görs bedömningen att såväl ansvariga myndigheter som regioner och kommuner förväntas klara av de utökade kraven som följer av förslaget inom befintliga finansiella ramar. Göteborgs Stad bedömer att detta inte är en rimlig avvägning, eftersom de resurser som läggs på invasiva arter i dagsläget inte kan anses tillräckliga för en framgångsfull bekämpning och begränsning. Många av arterna på den nya nationella förteckningen har fram till idag inte bekämpats men är vanligt förekommande i Göteborg. Fler arter att bekämpa leder ofrånkomligen till att högre kostnader uppstår.

Om de artspecifika undantagen

Fetblad

Som i tidigare version av förordningen undantas enligt 3 kap 8§ 2. ”exemplar av kaukasiskt fetblad *Phedimus spurius* och sibiriskt fetblad *Phedimus hybridus* som används eller ska användas på sedum- eller vegetationstak, om taken uppförts innan eller högst tre år efter att arten tagits upp på den nationella förteckningen.” från förbudet i 3 kap 1§ 1-9. I den tidigare remissen framkom att de två arterna ändå skulle omfattas av krav på utrotning. Om sedum-och vegetationstag kommer att omfattas av undantag, anser Göteborgs stad att arterna bör omfattas av krav på övervakning, så att taken inte utgör en spridningskälla.

Parksliden

2025-06-26 meddelade Naturvårdsverket att kärlväxterna parkslide, jätteslide och hybridslide (*Reynoutria japonica*, *R. sachalinensis* och *R. x bohemica*) tas upp på EU-förteckningen. Mer information väntas komma i form av bland annat hanteringsprogram. Parkslide med flera ingår dock i remissen om nationell förteckning och Göteborgs stad har därför valt att ha kvar följande synpunkter på remissförslaget gällande parksliden:

I 3 kap 9 § står: Förbudet i 3 kap 1§ 8. ”gäller inte befintliga bestånd av parkslide *Reynoutria japonica* (inklusive jätteslide *Reynoutria sachalinensis* och hybridslide *Reynoutria x bohemica*) som inte riskerar att sprida sig.”

Det finns ingen ny information kring vilka bestånd som av departementet bedöms medföra risk att sprida sig. I tidigare remitterat förslag listades bland annat parkslidebestånd som växer längs bl a vägar och vattendrag samt bestånd som sprider sig med mer än 0,5 meter per år. Göteborgs Stad vill återigen påpeka att detta medför att en mycket stor andel av befintliga parkslidebestånd inom Göteborgs stad, på mark som staden äger, kommer att falla inom definitionen av bestånd som riskerar att sprida sig. Det finns idag ingen bekämpningsmetod som rakt av rekommenderas av Naturvårdsverket, som på sin hemsida 2025-06-26 skriver: ”I dagsläget saknas bekämpningsmetoder som Naturvårdsverket med säkerhet kan rekommendera eller garantera fungerar i alla situationer. Metoder som har visat sig fungera i vissa lägen kan i andra situationer resultera i ökad spridning och förvärrade problem.” De metoder som finns för utrotning är antingen mycket dyra eller innebär att kemiska bekämpningsmedel behöver användas. I den tidigare remissen anges nedklippning som metod för spridningsbegränsning. Nedklippning medför emellertid en stor risk för spridning via maskiner och

avfallshantering. Göteborgs Stad efterfrågar snarast ett förtydligande från berörda myndigheter kring hur bekämpningen ska prioriteras. Kommer ett hanteringsprogram för parkslide att publiceras inom överskådlig framtid? Det bedöms inte vara möjligt att på ett ekonomiskt försvarbart sätt bekämpa alla de bestånd med parkslide som kan medföra risk att sprida sig i Göteborgs stad. En vägledning kring vilka bestånd som ska prioriteras är nödvändig. Är det viktigare att bekämpa bestånd i anslutning till privata fastigheter än bestånd i naturreservat och natur med höga biologiska värden? Vilken prioritet ska siktskyddande parkslidebestånd ges? Utöver prioriteringsfrågan ser Göteborgs Stad en risk att hela budgeten för bekämpning går åt till en enda art.

Sammantagen bedömning

Arbetet mot invasiva främmande arter är sammankopplat med stora utmaningar, varpå en tydlig och gemensam reglering är av största vikt. Göteborgs Stad välkomnar att förordningen i stort harmoniserar med EU-förordningen (1143/2014) om invasiva främmande arter.

Göteborgs Stad är positiv till ändringarna i avfallsförordningen.

Göteborgs Stad har inga synpunkter på förslaget gällande djur och vattenlevande organismer, eftersom de frågorna i huvudsak sköts av länsstyrelsen.

Göteborgs Stad bedömer att det är av stor vikt att invasiva främmande arter hanteras på ett likartat och konsekvent sätt i hela landet, för att bekämpningen ska bli framgångsrik. Göteborgs Stad välkomnar därför en ny förordning där fler arter förtecknas. Samtidigt är frågorna kring hantering och bekämpning många och mer vägledning behövs, vilket också visar på behovet av att statliga myndigheters budgetramar utökas. Att utföra all den bekämpning som stat och kommuner enligt remissförslaget blir skyldiga att göra bedöms inte vara möjlig om endast de finansiella ramar som redan finns ska användas.

Bekämpningsarbetet är ofta arbetsintensivt och måste ske återkommande i många år för att ge önskat resultat. Upphör bekämpningen för tidigt så återtar den invasiva arten ytor där den har bekämpats. Det behövs därför långsiktigt stabila budgetmedel för att planering och utförande av bekämpning ska kunna ske effektivt och ändamålsenligt. Göteborgs Stad anser att det är av stor vikt att bekämpning och begränsning av invasiva främmande arter fortsätter.

Det är också viktigt att belysa hur vi ska hantera arter som bedöms ha mycket hög eller hög risk för invasivitet (klassning av SLU) men som ännu inte listats på någon förteckning. Sådana arter har hög sannolikhet att orsaka kostnader i framtiden om de sprids till naturen.

Göteborgs Stad Stadsmiljöförvaltningen

Avdelning Utemiljöer och stadsliv

Malin Ellegård

Naturförvaltare